

ÇOCUKLARA ARAPÇA ÖĞRETİMİ AÇISINDAN UHİBBU'L-ARABIYYE ADLI DİL ÖĞRETİM SETİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF THE TEACHING SET NAMED AS 'UHİBBU'L-ARABIYYA' IN TERMS OF
TEACHING ARABIC TO CHILDREN

Halil İbrahim ŞANVERDİ*

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
<p> Geliş: 17.10.2022</p> <p> Kabul: 05.12.2022</p>	<p>Dünya şartlarının ülkeler arası iletişimi artıracak şekilde değişimi ve gelişen siyasi, sosyal, ticari ve kültürel ilişkiler günümüzde yabancı dil öğreniminin önemini ortaya çıkarmaktadır. Yabancı dil öğreniminin erken yaşlarda başladığında daha etkili olduğu düşünülmektedir. Günümüzde çocuklara yabancı dil öğretimine yönelik onların gelişimi dikkate alınarak çeşitli kitaplar hazırlanmaktadır. Çalışmanın amacı yurtdışında hazırlanmış olan anadili Arapça olmayan çocuklara yönelik Arapçanın öğretiminde kullanılan materyallerin incelenmesidir. <i>Uhibbu'l-Arabiyye</i> adlı öğretim seti, çocukların yabancı dil olarak Arapçayı öğrenmesini hedefleyerek ve gelişimlerini dikkate alarak hazırlanmıştır. Bu setin incelenmesindeki amaç yurtdışında çocuklara Arapça öğretimine yönelik hazırlanan setin içeriğinin ortaya konulmasıdır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. İncelenen Arapça öğretim seti, görsellerle zenginleştirilmiş, her kitap ders kitabı, etkinlik kitabı ve öğretmen kitabından oluşturulmuştur. Çocuklara temel dil becerilerini kazandırmayı hedefleyen öğretim seti detaylı bir program şeklinde her seviyede toplam ders saati planlanarak hazırlanmıştır. Kitapların birbirini tamamlanması hedeflenerek okul öncesi dönemden 12. sınıfa kadarki süreçte Arap dilinin etkin bir şekilde kazandırılması amaçlanmıştır. Görsel olarak zengin olan bu kitaplarda özellikle ilkökul çağı için her konu resimlerle desteklenmiş genelde dört temel becerinin, özellikle de konuşma-dinleme becerisinin kazandırılmasına ağırlık veren bir içerik oluşturulmuştur. Arapça öğretim setinin, çocuklara yabancı dil olarak Arap dilinin öğretiminde hazırlanacak öğretim setleri için bir örnek olabileceği düşünülmüştür.</p>
<p>Anahtar Kelimeler: <i>Arapça öğretimi, Çocuklara yabancı dil öğretimi, Uhibbu'l-Arabiyye öğretim seti.</i></p>	
<p>Araştırma Makalesi</p>	

ARTICLE INFO	ABSTRACT
<p> Received: 17.10.2022</p> <p> Accepted: 05.12.2022</p>	<p>The change of world conditions to increase communication between countries and the developing political, social, commercial and cultural relations reveal the importance of foreign language learning today. It is thought that language learning can be more effective when it starts at an early age. Today, various books are prepared for foreign language teaching to children, taking into account their development. The aim of the study is to examine the materials used in the teaching of Arabic to children whose mother tongue is not Arabic. The teaching set which is called as <i>Uhibbu'l-Arabiyya</i> has been prepared to target children to learn Arabic as a foreign language and take into account their development. The purpose of examining this set is to reveal the content of the set prepared for teaching Arabic to children abroad. In the research, document analysis method, one of the qualitative research methods, was used. The examined Arabic teaching set was enriched with visuals, and each book was composed of a textbook, activity book, and teacher's book. The teaching set is aimed to teach the Arabic language effectively in the period from the pre-school period to the 12th grade by aiming to complement each other. In these visually rich books, especially for primary school age, each subject is supported with pictures and content that focuses on the acquisition of four basic skills, especially speaking-listening skills, has been created. It is thought that the Arabic teaching set can be an example for the teaching sets to be prepared in teaching the Arabic language to children as a foreign language.</p>
<p>Keywords: <i>Teaching Arabic, Teaching children a foreign language, Uhibbu'l-Arabiyya teaching set.</i></p>	
<p>Research Article</p>	

* Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Arap Dili Eğitimi Anabilim Dalı, Isparta / Türkiye, E-mail: halilibrahimsanverdi@gmail.com

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-7093-7099>.

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz / To cite this article (APA):

Şanverdi, H. İ. (2022). Çocuklara Arapça Öğretimi Açısından 'Uhibbu'l-Arabiyye' Adlı Öğretim Setinin İncelenmesi.

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi (UDEKAD), 5 (2), s. 119-140. DOI:

<http://dx.doi.org/10.37999/udekad.1190417>.

Extended Abstract

The existence of various languages in the world provides foreign language teaching and learning to have an important position. People learn foreign languages in order to communicate with various societies socially, culturally and economically. One of the most important sources of foreign language teaching is textbooks. Textbooks are course materials that are prepared according to the curriculum during the planning of any lesson, and that enable the instructor and students to follow the lesson in a systematic way.

In this study, the content of the language teaching set called Uhibbul'l-Arabiyya, which was prepared for foreigners, was examined. The Uhibbu'l-Arabiyya set was published by 'Arab Bureau of Education for the Gulf States' for the purpose of teaching Arabic to foreigners. This language teaching set is a course material prepared for the purpose of teaching Arabic to foreigners from kindergarten age to 12th grade. The sample of the study consists of preschool books and books prepared for 1st, 2nd and 3rd grades.

Document analysis, one of the qualitative research methods, was used in this study. Document analysis includes the analysis of written materials containing information about the case or cases that are aimed to be investigated. Document analysis allows the interpretation and interpretation of the data reached. The examined books of the set in the study are as follows:

1. الروضة مرحلة 4-5 سنوات (Kindergarten Age 4-5 years old)
2. التمهيد مرحلة 5-6 سنوات (Beginner 5-6 years old)
3. التلميذ كتاب 1 (Student Book 1)
4. التلميذ كتاب 2 (Student Book 2)
5. التلميذ كتاب 3 (Student Book 3)

The aim of the study is to reveal the general content and physical characteristics of the Arabic language teaching set prepared for non-Arab children. In addition, it is aimed that the study will enable comparison with Arabic books prepared for children in Türkiye and give an idea for the books to be prepared.

In the examples in the examined book set, it is understood that the formal and content features of the book are given importance. It is noteworthy that the books are generally of high-quality printing and at the same time, they are rich in visual design. The books in the Uhibbu'l-Arabiyya teaching set are generally similar in form. The outer cover is colored, and the inner cover contains information about the name of the book, the names of the authors, the number of editions, the year and the place of publication of the book. The first stage of this language teaching set has been prepared for young children. It can be stated that the examined language teaching set is visually rich. In addition to the picture dictionary at the end of the student book at each level, the words are given with the pictures in the book.

When the books were examined in terms of content, it was seen that a purpose was aimed firstly to gain the students speaking and listening skills, and then it was aimed to gain reading and writing skills. It is seen that in the books examined, the dialogues that are likely to be experienced by the students are included. In this way, it is aimed that the student will use the language he has learned communicatively. Care was taken to ensure that the activities were fun activities for the children. In the books, in which the communicative approach and the auditory-linguistic method are combined, it is aimed to provide students four basic skills. Visual materials were used intensively in the teaching set. It has been observed that there are similar children's stories in the books in the students' own cultures. It can be stated that the books have been prepared to teach four basic language skills.

Since teaching a foreign language to children is important, textbooks prepared for this field are also important. In the books prepared for foreign language teaching of children, opinions should be obtained from education and developmental psychology experts as well as field experts. The suitability of the prepared textbooks for the development of children should be considered, and the topics and activities in the book should be determined accordingly. Public and private institutions that attach importance to foreign language teaching should prepare a curriculum and textbooks, taking into account modern language teaching methods. In addition, textbooks should be prepared as a result of detailed studies on preschool and primary school level Arabic teaching.

Giriş

Yabancı dil öğreniminin erken yaşlarda başladığında daha etkili olduğuna dair düşünceler ve bilimsel çalışmalar, ülkeleri eğitim politikalarında yabancı dil öğrenmeye yönelik öğretim programları hazırlamaya yönlendirmiştir. Çocuklara yabancı dil öğretimi, yabancı dil öğretimi alanında ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü çocukların yetişkinlere göre farklı öğretim metotlarıyla yabancı dil öğrenmesi gerekmektedir. Genel olarak ilk aşamada çocuklar resimler çizerek ya da yabancı oldukları dile dair çeşitli etkinliklerle boyama yaparak basit düzeyde bir öğrenim edinmektedir. Ayrıca çocukların seviyelerine uygun olarak basit düzeyde şarkılarla dil öğretiminin etkinliği artırılmaktadır. Bu düzeyde hazırlanan ders kitaplarında da genellikle çocukların gelişimi göz önünde bulundurulmaktadır.

Eğitim-öğretim süresince derslere göre hedeflenen kazanımlara ulaşmak için çeşitli eğitim materyallerinden yararlanılmaktadır. Ders kitapları, öğretim programlarında yer alan konulara ait bilgileri planlı ve düzenli bir biçimde inceleyip açıklayan, bilgi kaynağı olarak öğrenciyi dersin hedefleri doğrultusunda yönlendiren ve eğiten temel kaynaklardan biridir (Ünsal & Güneş, 2002, s. 110). Ders kitapları, toplumda resmen kabul görmüş bilgilerin geleceğin kuşakları olan çocuklara aktarılmasını sağlayan bir kaynak niteliğini taşımaktadır (Tutsak & Batur, 2011, s. 356). Planlı ve programlı olmayan hiçbir öğrenme etkinliği eğitim programının kapsamına giremez. Planlı, programlı eğitim çalışmalarında en belirleyici ve yol gösterici araçlardan birisi de ders kitaplarıdır (Demirel & Kıroğlu, 2021, s. 4). Kılıç ve Seven (2011, s. 34), dünyanın çeşitli ülkelerindeki araştırmalarda ders kitaplarının dünya genelinde hâlâ okullarda kullanılan başlıca materyallerden biri olarak görüldüğü sonucunun ortaya çıktığını ifade eder. Küçükahmet (2008, s. 144) de ders kitaplarının öğrenciye öğretmenin anlattıklarını istediği zaman istediği yerde ve tempoda tekrar etme imkânı veren tamamlayıcı bir öğretim materyali olmasından dolayı önemli olduğunu vurgular. Eğitim-öğretim alanında bu denli önemli olan ders kitapları, yabancı dil öğreniminde de hâlâ en önemli kaynaklardan biri olarak kabul edilmektedir.

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de yabancı dil öğretiminin temel kaynağı ders kitaplarıdır (Şen Yaman, 2021, s. 774). Richards (2001, ss.1-2; akt. Kara, 2021, s.28), ders kitaplarının dil öğretiminde kullanılmasının yararları arasında, kitapların sistematik bir müfredat alt yapısı sağladığını, öğretim sürecinin kalitesini koruduğunu, öğretmen ve öğrencilere görsel zenginlik sunarak dikkat çektiğini vurgular. Ders kitapları öğrencinin öğrendiği bilgileri tekrar etmesini ve çeşitli etkinliklerle pekiştirmesini sağlamaktadır. Ayrıca dersin içeriğine ve kazanımlarına göre hazırlanmış olan ders kitapları, bilgilerin sistematik bir şekilde öğrenciye sunulmasını sağlayan önemli bir araçtır. Yurt ve Arslan (2014, s. 318), ders kitaplarının dil öğretiminde en yaygın, en sık ve en kolay ulaşılabilir araçlardan olduğunu ifade eder. Ders kitaplarının bu özelliğinden dolayı amacına uygun olarak hazırlanması gerekmektedir. Çünkü ders sonunda edinilmesi gereken kazanımlara göre organize edilmiş bir ders kitabı hem öğretici hem de öğrenci açısından önemli bir kaynak konumundadır. Özdemir ve Durmuş (2022, s. 127), dil öğretiminde sınıfta öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesinin, kaynak kitabın niteliği ile yakından ilgili olduğunu ve bunun öğrenmeyi etkileyen unsurlardan biri olduğunun altını çizer. Söz konusu çocuklara yabancı dil öğretimi olduğunda bu durum daha da önem arz etmektedir. Çocukların yabancı dil öğretimine yönelik hazırlanan kitaplarda alan

uzmanlarının yanı sıra eğitim ve gelişim psikolojisi uzmanlarından da görüş alınması gerekmektedir. Hazırlanan ders kitaplarının çocukların gelişimine uygunluğu göz önünde bulundurulmalı, kitapta yer alan konular ve etkinlikler buna göre belirlenmelidir. Kitapların öğretim programının içeriğine uygun olmasının yanı sıra hitap edeceği kesimin yaşına yönelik olarak bazı ölçütler de dikkate alınmalıdır. Günümüzde okul öncesi ve ilköğretim çağındaki öğrenciler için hazırlanan bir ders kitabı görsellerle zenginleştirilmekte, daha ileri seviyedeki öğrenciler için hazırlanan kitaplarda ise yazılı bilgiler daha çok yer almaktadır.

Türkiye’de ilköğretim 2. sınıftan itibaren İngilizce dersi öğretim programında zorunlu ders olarak yer almaktadır. Ayrıca Arapça da ilköğretim 2. sınıftan itibaren seçmeli yabancı diller arasında yerini almıştır. MEB Din Öğretimi Genel Müdürlüğü tarafından 2. ile 8. sınıflar arası için hazırlanmış olan İlköğretim Arapça dersi öğretim programında Arapçanın, iletişimsel yaklaşımla ve sarmal metot temel alınarak öğretileceği belirtilmektedir (*Arapça Öğretim Programı*, 2016, s. 2). Ders kitabı olarak hazırlanan kitapların kalıp ifade öğretimi ve çeşitli diyalog öğretimi ile 4. sınıfa kadar okuma becerisinin görsel okuma ve görselle eşleştirme şeklinde olacağı, yazma becerisinin ise yazıyı boyama ve harflerin üzerinden çizme şeklinde olacağı ifade edilmiştir (*Arapça Öğretim Programı*, 2016, s. 12). Çalışmada incelenen öğretim setinde de benzer yöntemler uygulanarak okul öncesi dönemden itibaren harf boyama ve kelime boyama şeklinde etkinliklerin kitaplarda yer aldığı görülmektedir (Sâlih vd., 2013, 2016b). Çalışmada yabancı dil öğretiminin bir hayli önemli olduğu günümüzde yabancılara yönelik olarak hazırlanmış olan *Uhibbu'l-Arabiyye* adlı Arapça öğretim setinin biçim ve içerik olarak incelenmesi hedeflenmiştir. Son yıllarda Türkiye’de yabancı dil öğretimine yönelik çeşitli metotlar ve yabancı menşeli kaynaklar kullanılmaktadır. Çalışmada incelenmiş olan Arapça öğretim setinin özellikle Körfez ülkelerindeki uluslararası okullarda ve Batı ülkelerindeki bazı okul ve dil merkezlerinde kullanılmakta olduğu belirtilmektedir. Öğretim setinin incelenmesindeki amaç, okul öncesi çağından 12. sınıfa kadar hazırlanmış olan setin biçim ve içerik olarak neleri dikkate alınarak hazırlandığını ortaya koymaktır. Çalışmada erken çocukluk dönemi olan okul öncesi, 1, 2 ve 3. sınıflar için hazırlanan ders kitapları incelenmiştir. Çalışmanın Türkiye’de çocuklara Arapça öğretimine dair hazırlanan kitaplarla karşılaştırma imkânı sunacağı düşünülmektedir.

Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi

Yabancı dil öğretiminde çocuklar ve yetişkinler ayrı kategorilerde değerlendirilmektedir. Çocuğun dil edinimi ile yetişkinin yabancı dil edinimi birbirinden farklıdır. Çocuklar iletişimsel bir öğrenim anlayışıyla hareket ederken yetişkinler uzun yıllardır yabancı dildeki kurallar üzerine odaklanarak dil öğrenmeye çalışmaktadır. Ancak iletişimsel yaklaşım gibi yabancı dil öğretim yöntemlerinin kabul görmesiyle yabancı dil öğreniminde değişiklikler yaşandığı bir gerçektir. MEB tarafından hazırlanan Arapça öğretim programında (2016, s. 5), çocukların görsel araç-gereçlerle, jest-mimiklerle ve gösterme yoluyla bir konuyu daha iyi kavradıklarının göz önünde bulundurulması gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca MEB, yabancı dil öğretiminde iletişimsel metodun kullanılmasının gerekliliğini öğretim programlarında vurgulamaktadır.

Çocukların erken dönemde yabancı dil öğrenmelerinin çeşitli yararları bulunmaktadır. Anşin (2006, ss. 9-10), çocuklara yabancı dil öğretiminin çocukta düşünmeye yönelik kıvraklık

ve esnekliği, dinleme yetisini ve hassasiyetini geliştirdiğini aynı zamanda anadilinde anlama kabiliyetini ileri boyuta taşıdığını ifade eder. Çocukların doğru öğretim metodu tercih edildiği takdirde yabancı bir dili daha hızlı ve sorunsuz öğrendiğine dair birtakım değerlendirmeler yapılmaktadır. Anşin (2006, s. 13), Hagege ve Duverger gibi araştırmacıların çocukların 3-13 yaşları arası dil öğrenimi için en uygun yaşlar olduğunu iddia ettiklerini belirtir. Özellikle çocuklara yönelik yabancı dil eğitiminde öğretilecek konular basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru bir anlayışla öğretilmelidir. Görsel ve işitsel araçlar öğretimin daha etkili olmasını sağlamaktadır (Baran & Halıcı, 2006, s. 48). Buna bağlı olarak özellikle çocuklara yönelik hazırlanan yabancı dil öğretimi kitaplarında görselliğe dikkat edilmesi gerekmektedir. Çocuklara yönelik hazırlanan dil kitaplarında öğretimi daha etkin hâle getirebilmek için çeşitli resim ve karikatürlerden yararlanmak önem arz etmektedir. Çocuk kitaplarının görsel açıdan çekici olması gerektiğini vurgulayan Çer (2020, s. 170), içerik ve anlatım tekniklerinin uyumu nasıl gerekliyse içeriğin anlaşılması için resimlerle anlatımın desteklenmesinin ve kitabın kapağından başlayarak çekiciliğin kitabın bütününe sindirilmesinin gerekli olduğunu belirtir. Baran ve Halıcı (2006, s. 49) da çocuklara yabancı dil öğretiminde çocukların beğenisine uygun düşen, renkli, içinde çizgi film kahramanlarının olduğu kitapların kullanılmasının uygun olacağını, salt yazılı metinlerden kaçınılmasını gerektiğini ayrıca ilk aşama olan dinleme aşamasının dil öğretiminde kullanılmasının önemli olduğunu belirtir. Çocukların dile maruz kalmasını sağlayan dinleme becerisinin ağırlıkta olduğu bir program, çocuğun yabancı dile karşı ilgisini ve merakını artırabilir. Yabancı dil öğretim sürecinde bireylerin görsel, işitsel ve kinestetik becerilerinin tamamına uygun bir eğitim ortamı oluşturmak yararlı olabilir. Öğrenme stillerine göre oluşturulmuş öğretim malzemeleri hedef dil gelişimine katkı sağlayacaktır (Kalaycı & Durukan, 2019, s. 2163). Gönen vd. (2011, s. 264), çocuklara yönelik olarak hazırlanan kitaplarda bilimsel komisyonlar oluşturularak çocuk gelişimi, psikolog gibi eğitim uzmanlarının ve görselleri kalitesi açısından inceleyecek olan grafikerlerin komisyonda yer alması gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Buna bağlı olarak çocukların gelişiminin dikkate alarak yabancı dil öğretiminde önemli bir konuma sahip olan ders kitaplarının titizlikle hazırlanması önem arz etmektedir. Çocuklara yönelik kitaplar, çocukların yetişkinlerden farklı bir zihinsel yapıları ve gelişimleri olduğu gerçeği dikkate alınarak hazırlanmalıdır (Gönen vd., 2013, s. 2). Çocukların, yetişkinler için hazırlanan ve salt yazıdan oluşan kitaplardan sıkılacağı aşikârdır. Çocuklara yönelik hazırlanan kitaplarda özellikle görsel tasarım asla göz ardı edilmemelidir.

Yöntem

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman incelenmesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 189). Doküman analizi, ulaşılan verilerin anlamlandırılmasına ve yorumlanmasına olanak tanır. Çalışmada okul öncesi ve ilkökul seviyesine yönelik olarak hazırlanmış olan kitapların bir kısmı incelenmiştir. Öğretim setinin ilk aşamasındaki kitapların yabancı dil olarak çocuklara Arapça öğretimine dair nelere dikkat ettiği ortaya konulmuştur. Ders kitapları genel olarak fiziksel özellikler, görsel tasarım ve eğitsel içerik olarak incelenebilir. Bu çerçevede örnekleme ele alınan kitaplar, bu açılarından ele alınarak eleştirel bir yaklaşım ortaya konulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı, yurtdışında Arap olmayan çocuklara yönelik olarak hazırlanmış Arapça öğretim setinin genel olarak içeriğini ve fiziki özelliklerini ortaya koymaktır. Arapça dersi, Türkiye'de 2.sınıftan itibaren seçmeli ders olarak öğretim programında yer almaktadır. Buna yönelik olarak hazırlanan ders ve çalışma kitapları MEB tarafından yayımlanmıştır. Çalışmada anaokulu çağından başlayarak çocuklara Arapça öğretimi üzerine hazırlanmış olan *Uhibbu'l-Arabiyye* adlı setin dil öğretimi açısından neleri dikkate alarak hazırlandığı ortaya konulmuştur. Çalışmanın Türkiye'de çocuklara yönelik olarak hazırlanan Arapça kitaplarıyla kıyaslama yapılmasına imkân tanınması ve hazırlanacak olan kitaplara fikir vermesi hedeflenmektedir. Çocuklara yönelik olarak hazırlanacak kitaplarda yurtdışında hazırlanmış kitapların da incelenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Çalışmada alt amaçlara yönelik olarak şu soruların cevabı aranmıştır:

1. Kitaplar biçimsel olarak çocukların ilgisini çekecek şekilde hazırlanmış mıdır?
2. Kitapların baskısı kaliteli midir?
3. Kitapların içeriği okul öncesi ve ilkokul seviyesindeki öğrenciler için uygun mudur?
4. Kitaplar hangi becerileri dikkate alarak hazırlanmıştır?
5. Kitapların görsel olarak genel yapısı nasıldır?
6. Kitaplarda yer alan alıştırmalar çocuklara uygun mu hazırlanmıştır?
7. Hangi dil becerisinin kazanımına ağırlık verilmiştir?
8. Hangi tür alıştırmalar sıklıkla kullanılmıştır?

Sınırlılıklar

Setin tamamı 14 kitaptan oluşmaktadır. Çalışmada öğretim setinin tümü ele alınmamış okul öncesi ve ilkokul çağıının ilk üç kitabı incelenmiştir. Çalışmada *أحب العربية* setinin incelenen kitapları şu şekildedir:

1. مرحلة الروضة 4-5 سنوات (Anaokulu Çağı 4-5 yaş)
2. مرحلة التمهيدي 5-6 سنوات (Başlangıç Seviyesi 5-6 yaş)
3. كتاب التلميذ 1 (Öğrenci Kitabı 1)
4. كتاب التلميذ 2 (Öğrenci Kitabı 2)
5. كتاب التلميذ 3 (Öğrenci Kitabı 3)

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada yer alan verilerin toplanması amacıyla doküman analizi yöntemi uygulanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılmak istenen yazılı materyallerin detaylı incelemesini kapsar. Ders kitapları biçim ve içerik açısından incelenebilir. Ömeroğlu (2016, ss. 5-6), biçimsel olarak kitapların baskı, kâğıt, cilt özellikleri, görsel tasarımı ve konu ile uyumu, metin seçimi gibi özellikleri bakımından değerlendirilebileceğini; içerik özelliğinde ise kitapların eğitim-öğretim, dil anlatım, noktalama gibi özelliklerin incelenebileceğini ifade eder. Çalışmada örnekleme yer alan kitapların biçimsel özellikleri, eğitsel ve görsel tasarımı incelenerek Arapça öğretimine dair yaklaşımı ele alınmıştır.

Bulgular ve Yorum

Ders kitabı olarak kullanılmak için hazırlanmış olan *Uhibbu'l-Arabiyye* adlı set, Arap olmayanlara Arapça öğretmek amacıyla anaokulu çağından 12. sınıfa kadar hazırlanmış bir yabancı dil öğretim setidir. İncelenen kitap setindeki örneklerde kitabın biçimsel ve içerik

özelliklerine önem verildiği anlaşılmaktadır. Kitapların genel olarak kaliteli basım olmasına aynı zamanda görsel tasarım bakımından da zengin olmasına dikkat edildiği göze çarpmaktadır. *Uhibbu'l-Arabiyye* öğretim setindeki kitaplar biçimsel olarak genellikle birbirine benzemektedir. Dış kapak renkli, iç kapakta kitap adı, yazar isimleri, baskı sayısı, yılı ve kitabın basım yerine dair bilgiler yer almaktadır. Ardından jenerik sayfası, bir tam sayfada Besmele ve ön söz ile devam etmektedir. Kitabın içindekiler sayfası öncesinde sadece okul öncesi kitaplarda kitabı tanıtan ve kitabın işlenişine dair özet bilgi sayfası yer almaktadır. 1, 2 ve 3. sınıf kitaplarında yer alan ve genelde öğretim setinin hazırlanışı, içeriği gibi bilgileri içeren ön söz kitapların tümünde mevcuttur.

Çalışmada öncelikle setin hazırlanışına yönelik olarak bilgi verilmiş ve örneklem olarak seçilen setin kitapları tarama yöntemiyle incelenmiştir. İncelenen kitaplarda öğrencilerin çevresinde yaşaması muhtemel olan diyaloglara yer verildiği görülmektedir. Böylelikle öğrencinin iletişimsel olarak öğrenmiş olduğu dili kullanması hedeflenmiştir. Kitaplarda verilmek istenen dilsel yapıların diyalog, metin ya da çeşitli etkinlikler içerisinde verilmeye çalışıldığı dikkat çekmektedir. Etkinliklerin çocukların eğlenerek yapabileceği etkinlikler olmasına özen gösterilmiştir. İletişimsel yaklaşımla birlikte işitsel-dilsel metodun bir arada olduğu kitaplarda dört temel becerinin öğrencilere kazandırılması hedeflenmiştir.

Uhibbu'l-Arabiyye Öğretim Seti

Uhibbu'l-Arabiyye seti, Körfez Ülkeleri Arap Eğitim Ajansı tarafından yabancılara Arapça öğretimi amacıyla yayımlanmıştır. Kitabın tanıtım kılavuzunda setin amacı, Arap olmayanlara fasih Arapçanın öğretilmesi olarak belirtilmektedir. Bunun yanında kitabın amacının sözlü ve yazılı iletişim aracı olarak fasih Arapçayı kullanabilme yetisini yabancı öğrencilere kazandırmak olduğu vurgulanmıştır. Bu kitap seti, anaokulu çağından 12.sınıfa kadar Arapça öğretimini hedefleyen bir set olarak hazırlanmıştır. Öğretim seti dört temel dil becerisini kazandırmayı hedeflemiştir. Kitabın başta Arap ülkeleri olmak üzere Arapça öğretiminin yer aldığı tüm ülkelerde kullanılması amaçlanmıştır. Öğretim setinin ilk basımdan itibaren özellikle Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nde bulunan uluslararası okullar tarafından kabul gördüğü, Amerika ve Avrupa'daki Arapça öğretiminin yer aldığı okullarda da kullanıldığı ifade edilmektedir (*Silsiletu Uhibbu'l-Arabiyye*, 2016, s. 7).

Öğretim setinde yoğun bir şekilde görsel materyal kullanılarak öğrencinin ara dile gerek duymadan konuyu anlayabilmesi amaçlanmış, kitapların sonunda resimli sözlük kısmı oluşturularak kelimelerin öğrencilerin zihninde kalıcılığı hedeflenmiştir. Kitaplarda çocuklara yönelik eğlenceli etkinliklerin yer aldığı ve çocukların ilgilerini çekecek konuların yer almasına özen gösterildiği vurgulanmıştır (*Silsiletu Uhibbu'l-Arabiyye*, 2016, s. 10). Bu kitap serisinin öğrencilerin Arapçayı iletişimsel olarak verimli kullanmalarını sağlamak amacıyla hazırlandığı ifade edilmiştir. Diyaloglarda ve dilsel yapıların öğretiminde bu hedefe yönelik etkinliklerin çok sayıda yer alması bu amaca dair hareket edildiğini göstermektedir.

Öğretim seti, her aşama için 3'er kitaptan oluşmaktadır. Bunlar öğrenci kitabı, alıştırma kitabı ve öğretmen kitabı şeklindedir. Kitaplara yönelik ses kayıtlarının da mevcut olduğu bildirilmiştir. Kitapların konuları arasında hobiler ve oyunlar, okul ve ev hayatı, meşhur masal ve hikâyeler yer almıştır. Çocukların ilgisini çekmek adına kitaplarda görsel bir zenginlik oluşturulmaya çalışılmış, boyama, şarkı, hikâye ve dil oyunlarından yararlanılmıştır. Dağbaşı ve Özcan (2021, s. 13), yabancı dil öğretiminde eğitsel oyunların kullanımının artmakta

olduğunu ve bu oyunların sınıfın ortamını ve dersleri eğlenceli hâle getirerek öğrencilere kendilerini daha rahat ifade etme şansı verdiğini ifade eder. Kitabın okul öncesi aşamadan başlayarak çeşitli etkinliklerle öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde hazırlanmış olması dikkat çekmektedir.

Kitap setinde yer alan kitapların her aşamasının ne kadar ders saati içerisinde işleneceği setin kılavuz kitabında ifade edilmiştir. İlkokul seviyesi için yani 1 ile 4. sınıflar arası kitaplar 45'er dakikalık 100 ders saatinde işlenecek şekilde planlanmıştır. 1. ve 2. sınıflarda bunun 75 saatinin öğrenci kitabı ve 25 ders saatinin alıştırmaya kitabı için; 3. ve 4. sınıflarda 60 ders saatinin öğrenci kitabı, 40 saatinin alıştırmaya kitabı için planlandığı belirtilmiştir. (*Silsiletu Uhibbu'l-Arabiyye*, 2016, s. 17). Türkiye'de MEB tarafından hazırlanan öğretim programında ise 2-8. sınıflar arası için ders saatlerinin her sınıf düzeyi için 72 saat olarak hazırlandığı görülmektedir (*Arapça Öğretim Programı*, 2016, s. 15).

Öğretim Setinin İçeriği

1. مرحلة الروضة 4-5 سنوات (Anaokulu Çağı 4-5)
2. مرحلة التمهيدي 5-6 سنوات (Başlangıç Seviyesi 5-6)

Anaokulu çağı için hazırlanan ilk iki kitabın görsel olarak zengin bir kitap olması ve çocuğun ilgisini çekecek etkinliklerin kitapta yer alması hedeflenmiştir. Okul öncesi olarak adlandırabileceğimiz bu iki kitap için kılavuzda yaklaşık 35'er dakikalık ders saati üzerinden öğrenci kitabı için 64 ders saati ve alıştırmaya kitabı için 32 ders saati olmak üzere toplam 96 ders saati süresinin sonunda bu iki ders kitabının işlenebilmesi öngörülmektedir (*Silsiletu Uhibbu'l-Arabiyye*, 2016, s. 15; Sâlih vd., 2013, s. ج، ب).

1. مرحلة الروضة 4-5 سنوات (Anaokulu Çağı 4-5)

Kitap biçimsel olarak çocukların dikkatini çekecek şekilde renkli ve görsel açıdan zengin bir kitap olarak hazırlanmıştır. Kitap, 1.hamur kuşe kâğıda bastırılmıştır. İç kapakta yazar bilgileri, baskı bilgisi, basım yeri ve yılına dair bilgiler yer almaktadır. Ardından bir tam sayfanın ortasında hat yazısıyla Besmele bulunmaktadır. Kitaplarda ön söz, kitabın tanıtımı, kitabın işlenişine dair özet bilgi ve içindekiler sayfaları mevcuttur (Sâlih vd., 2016b, s. أ، ب). Renklerin görsel olarak çocukların dikkatini çekmesine ve uyumlu olmasına özen gösterilmiştir. Kitap 99 sayfadan oluşmaktadır. Ancak kitabın 1.hamur kuşe parlak kâğıttan olması kaliteli görünmesini sağlasa da kurşun kalemle etkinlik yapacak öğrencilerin herhangi bir hatada hatayı silmesini zorlaştıracaktır. Bu yüzden kâğıdın mat olanının tercih edilmesi bu yaştaki öğrenciler için daha doğru bir seçim olabilirdi.

Bu kitabın başlangıcında kitapta 96 etkinliğin yer aldığı, her bir derste iki etkinliğin yapılabileceği ve böylelikle 35'er dakikalık 48 ders saatinde kitabın tamamlanabileceği belirtilmiştir. Ayrıca öğrenci kitabından sonra etkinlik kitabının da yapılması gerekliliği vurgulanmıştır (Sâlih vd., 2016b, s. ج).

Kitabın etkinlikleri incelediğinde başlangıç seviyesine uygun olarak bazı kalıp ifadelerin öğretimine dair alıştırmaların olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca öğrencinin ders kitabı dışında etkinlik kitabından da benzer alıştırmaları yapmasını sağlamak için sayfaların alt kısmında etkinlik kitabındaki geçtiği sayfa numarası da verilmiştir. Kitapta yer alan ve görsel olarak zenginleştirilmiş, öğrencilere bolca tekrar ettirilmesi gereken kalıp ifadelerin ve soru kalıplarının bazıları şu şekildedir:

Tablo 1: Okulöncesi kitabı-1 etkinliklerde yer alan bazı kalıp ifade ve soru kalıpları.

من هذا؟ / من هذه؟	السلام عليكم / وعليكم السلام
من تُحِبُّ؟ / من تُحِبُّين؟	ما اسمك؟ / ما اسمك؟
ماذا تأكل؟ / ماذا تأكلين؟	كيف حالك؟ / كيف حالك؟
ماذا تشرب؟ / ماذا تشربين؟	كم عمرك؟ / كم عمرك؟
ماذا تريد؟ / ماذا تريدین؟	ما هذا؟ / ما هذه؟
	ماذا يَطلبُ الأب؟ ماذا تَطلبُ الأم؟

Bu ifadelerin yer aldığı sayfalardan küçültülmüş olarak bazı sayfa örnekleri şu şekildedir (Sâlih vd., 2016b, ss. 10-13):

Setin bu kitabında harflerin öğretime dair hedeflenen her harf için boyama etkinliği yer aldığı göze çarpmaktadır. Harfler kelime içerisinde verilerek kelimeyi tekrar ettirip öğrenciden harflerin içini boyanması istenmektedir. Örneğin; "د" harfinin öğretiminde "ديك" kelimesi verilerek horoz resminin altında çeşitli harfler verilerek kelimenin başlangıcındaki benzer harfi boyaması öğrenciden istenmektedir (Sâlih vd., 2016b, s. 27).

Sayıların öğretimine dair bu kitap 1-6 arası sayıların öğretimini hedeflemiştir. Önceki sayfalarda 1-4 arası sayılar verilmiş ve daha sonraki sayfalarda 1-6 arası sayıları öğretme yoluna gidilmiştir. Sarmal bir öğretim yaklaşımının uygulandığı görülmektedir. Burada sayıları görüp tanınması ve sayıyı söylenmesi istenmiştir. Ayrıca resme göre öğrenciden doğru rakamı boyaması istenmiştir (Sâlih vd., 2016b, s. 50).

Görsel olarak zengin bir şekilde hazırlanmış olan bu kitapta öğretilmesi amaçlanan harf, kelimeler içinde verilmiştir. Ayrıca harfler kelimenin resmi ile birlikte ayrı ayrı yazılmıştır. Kelimede yer alan öğretilmesi hedeflenen harfi öğrenciden boyaması istenerek harfin şeklinin zihinde yerleşmesi amaçlanmıştır. Örneğin yandaki örnekte kelimenin farklı yerlerinde "ر" harfinin öğretiminde takip edilen etkinlik yer almaktadır (Sâlih vd., 2016b, s. 62).

Arapçada harflerin bitişik yazılması sebebiyle kitapta buna yönelik bazı alıştırmalar yer almaktadır. Arapça kelimelerin bitişik yazıldığına dikkatleri çekmek için yandaki görsele benzer bazı alıştırmalar mevcuttur. Kelimeler ve kelimelerin harflerinin ayrı yazılışıyla eşleştirme alıştırmaları öğrencinin yapabileceği düzeyde hazırlanmıştır (Sâlih vd., 2016b, s. 78).

Kitapta harflerin öğretimine dair çeşitli etkinliklerle sürekli alıştırmalar yapılarak öğrencinin harfleri pekiştirmesi ve görsel algısı açık olan bu yaştaki çocukların ilgisini çekecek görsellerin yer almasına özen gösterilmiştir. Kitapta Arapça harfin hangi kelimeye geçtiğine dair etkinliklerin yer alması buna bir örnektir (Sâlih vd., 2016b, s. 86).

Genel olarak harflerin tekrarı, tanınması ve Arapça sesleri öğretmek üzere oluşturulmuş bu kitap, çocuğun ilgisini çekebilecek şekilde ve çevresinde aşına olduğu kelimeleri öğretmeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Kelimeler üzerinde harfleri şekil ve ses olarak öğretmeyi amaçlayan bu kitapta tekrar eden benzer alıştırmalarla harf öğretiminin hedeflendiği açık olarak anlaşılmaktadır. Özellikle Arap olmayanlara yönelik olarak hazırlanmış ve küçük yaşta Arapça öğretimini hedefleyen bu kitap çocuklara resim çizdirerek ve boyama yaptırarak Arapçayı sevdirmeyi amaçlamıştır. Bu yaştaki çocukların el becerisinin gelişimi açısından önemli olan boyama etkinliklerinin kitapta bolca yer alması çocukların bu özelliğinin göz ardı edilmediğini göstermektedir. Ayrıca kitabın sonunda bu kitapta geçen kelimelerin İngilizce karşılığı kelime listesi şeklinde verilmiştir. Bunun da sebebi kitabın yabancılara yönelik olarak hazırlandığı ve kitabın tanıtım kılavuzunda belirtildiği üzere çeşitli uluslararası okullarda, Batı ülkelerindeki dil merkezlerinde ve kreşlerde kitapların kullanımının hedeflenmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Okul öncesi için hazırlanmış olan bu ilk kitapta bazı harflerin şekilsel ve

sessel olarak öğretilmesi amaçlanmış ve buna yönelik çeşitli etkinlikler yer almıştır. Bu kitapta öğretilmesi hedeflenen harfler şu şekildedir: "د، ذ، ر، ز، ب، ت، ث، و، ف، ق، ن، س، ش".

Türkiye’de MEB tarafından 2.sınıfa yönelik olarak hazırlanmış Arapça kitabının, bu öğretim setinin okul öncesi kitabıyla benzer düşünceyle hazırlandığı ve birbirine yakın etkinliklerin yer aldığı dikkat çekmektedir. Seçmeli Arapça dersi için hazırlanan kitapta öğrencilere basit düzey kalıp ifade ve kelimelerin öğretimi hedeflenmekte ve kitapta yer alan etkinliklerin çoğunluğunda boyama etkinliği yer almaktadır. Ayrıca duyduğunu tekrar etme, eşleştirme gibi etkinliklerin aktif olarak derste yapılmasının hedeflendiği dikkat çekmektedir (Demirci, Işık, vd., 2019).

2. مرحلة التمهيدي 5-6 سنوات (Başlangıç Seviyesi 5-6)

Okul öncesi için hazırlanmış olan 2.kitap, 4-5 yaş aralığı için hazırlanmış olan kitabın devamı niteliğinde olup harf öğretimini tamamlamayı hedeflemiştir. Bu kitapta yer alan harfler şunlardır: "ص، ض، ط، ظ، ج، ح، خ، ع، غ، أ، ل، ك، م، ه، ي". Öğretim setinin ilk iki kitabında Arapça harflerin alışılmışın dışında sırayla öğretildiği göze çarpmaktadır. Bu 2.kitapta öğretilen harflerin öğretimine dair ilk kitapta yer alan metot ve tekniklerin benzeri kullanılmıştır. Harfin yer aldığı bir kelime görseliyle verilmiş ve ardından harfler arasında öğretilmesi hedeflenen harfi öğrenciden bulup boyaması istenmiştir. Bu kitapta da belirli başlı kalıp ifade ve soru kalıplarının öğretilmesi amaçlanmıştır. Buna bağlı olarak öğretilmesi hedeflenen ifadeler çeşitli diyaloglarla desteklenerek verilmiştir.

Tablo 2: Okul öncesi kitabı-2 etkinliklerinde yer alan bazı kalıp ifade ve soru kalıpları (Sâlih vd., 2013, ss. 2-27).

هل هذا كتابك؟	من هذا؟ / من هذه؟
ماذا تقول الأم؟ / ماذا تقول المعلمة؟	ما اسمها؟ / ما اسمها؟
اجلس يا عمي / اجلسي يا عمتي	ماذا تريد؟ / ماذا تريدین؟
هل تريد موزة؟ هل تريدین موزة؟	هل الباب مفتوح؟ هل الباب مغلق؟
ماذا فعلت؟ / ماذا فعلت؟	من ثحب؟ / من ثحبین؟
أين العصفور؟	إلى أين أنت ذاهب؟ / إلى أين أنت ذاهبة؟

Bu kitapta bazı kalıp ifadelerin öğretiminde ilk kitapta yer alan ifadelerin tekrarı yapılmıştır. Böylelikle sarmal öğretim yaklaşımı uygulanarak ifadelerin pekişmesinin sağlandığı görülmektedir. ماذا "إشرب الحليب / اشربي العصير" sorusuna "ماذا تقول الأم؟" şeklinde cevaplar yazılmış olması çocukların iletişimsel olarak bu ifadeleri kullanarak emir fiilleri öğrenmesine ön hazırlık olarak dikkat çekmektedir (Sâlih vd., 2013, ss. 14-15).

İkinci kitapta sayıların 4'ten başlayarak 10'a kadar öğretilmesi ilk kitabın devamı olarak sarmal yaklaşımın tercih edildiğinin bir göstergesidir (Sâlih vd., 2013, s. 36,54).

Bazı etkinliklerde oluşturulmuş olan çeşitli hayvan ya da oyuncak resimlerinin noktalarla oluşturulması ve öğrenciden noktalar üzerinden kalemle giderek resmi boyaması istenmiştir. Bu etkinlikte öğrencilerin harfleri yazmaya hazır hâle gelmeleri amaçlanmış olabilir (Sâlih vd., 2013, s. 62).

Harf öğretiminin yer aldığı sayfalarda her kelime görsel olarak desteklenerek genellikle üç kelime verilmiş ve harflerin kelimeler üzerinde başta-ortada-sonra yazılışlarının görülmesi hedeflenmiştir. Ayrıca bu kelimelerde harfler ayrı ve bitişik olarak dikkat çekecek şekilde yer almış harflerin hemen altında boşluk bırakılarak öğrenciden harfleri aynı şekilde yazmaları istenmiştir (Sâlih vd., 2013, ss. 70-71).

Bu iki ders kitabında yer alan etkinliklerin ders öğretmeni tarafından aktif olarak sınıf ortamında yapılması ve tüm öğrencilere tekrar ettirilerek kavratılması gerekmektedir. Bu yüzden öğretim sırasında öğretmene büyük görev düşmektedir. Ayrıca öğrencilerin alıştırmaları da aktif olarak yapmaları hedeflenen kazanımların edinilmesi açısından önemlidir. Bunun yanında kitaplarda yer alan etkinliklerin çocukların yaşı itibarıyla daha eğlenceli hâle getirilerek yapılmasının öğrenim ortamını daha aktif hâle getireceği açıktır. Kitaplar genel olarak çocukların yaşı düşünülerek görsel olarak zengin ve çok sayıda etkinliklerle hazırlanmıştır. Okul öncesi dönemde yabancı dil öğrenimine önem veren resmi ve özel kuruluşlarda bu ve buna benzer kitapların yer alması öğrencinin yabancı dile karşı önyargısı mevcut ise bunu kırmayı sağlayabilir.

3. كتاب التلميذ (Öğrenci Kitabı 1)

Birinci sınıflar için hazırlanmış olan kitapta öğrencilerin yaşına uygun olarak görsel bir zenginlik olduğu dikkat çekmektedir. Bu kitabın ön sözünde öğretim setinin amacının ana dili Arapça olmayanlara Arapçayı dört temel beceriyle öğretimin yanında özellikle sözlü iletişim ve yazabilme becerisini kazandırmak olduğu belirtilmiştir (Sâlih vd., 2016a, s. 1). Kitap, 5 üniteye bölünmüş olup her ünitenin içerisinde yaklaşık 5 sayfadan oluşan 5 başlıkta dersler yer almaktadır. Yaklaşık olarak her ünite 25 sayfadan oluşmaktadır. Birinci sınıfa yönelik olarak hazırlanmış bu ders kitabı, kitap sonunda yer alan resimli sözlük, konuşma becerisine yönelik etkinlikler ve dinleme becerisine dair çocuk şarkılarıyla 200 sayfadan oluşmaktadır. Kitapta yer alan ünite ve bölüm isimleri şu şekildedir:

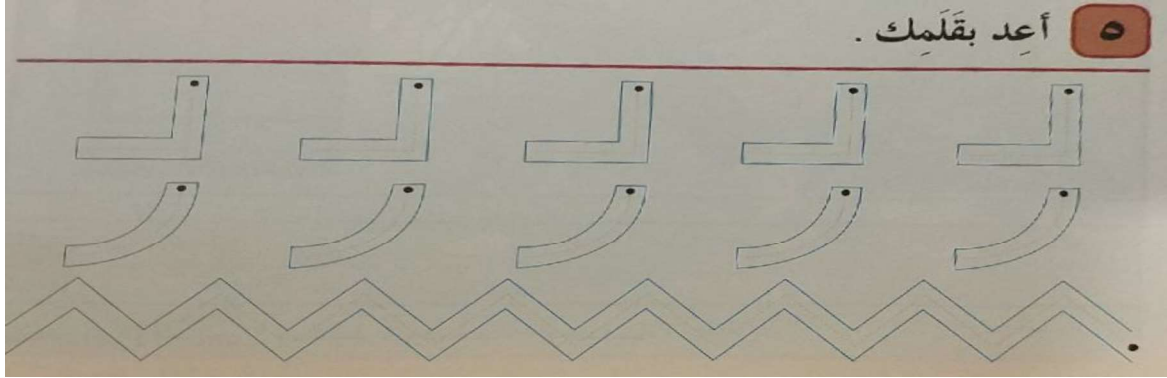
Tablo 3: Öğrenci kitabı 1’de yer alan konu başlıkları (Sâlih vd., 2016a).

Ünitelerde Yer Alan Dersler	Üniteler ve Başlıkları
في الفصل / في غرفة الرسم / في غرفة اللعب / في الحظيرة / في الاستراحة	الوحدة الأولى: المدرسة
الأماكن / في غرفة النشاط / في الملعب / في حديقة المدرسة / في غرفة الموسيقى	الوحدة الثانية: النشاط المدرسي
بيت أمل / أسرة طارق / غرفة الطعام / غرفة الجلوس / المطبخ	الوحدة الثالثة: البيت والأسرة
حديقة الحيوان / شاطئ البحر / السيرك / هيا نلعب في الحديقة / القرية	الوحدة الرابعة: الزيارات والرحلات
عند المكتبة / عند الفاكهي / دكان الحيوانات والطيور / السوق المركزي / دكان الملابس	الوحدة الخامسة: السوق

Kitabın ünite başlıkları “okul, okul faaliyeti, ev ve aile, ziyaretler ve geziler, çarşı” şeklindedir. Her ünitenin içerisinde belirlenmiş başlıklarda bölümler yer almaktadır. Bu konular da genel olarak öğrencinin sosyal hayatında ve çevresinde karşılaşılabileceği konulardan seçilmiştir. Kitapta yer alan sınıf etkinliklerinin yanında etkinlik kitabında da öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmesi amacıyla çeşitli etkinlikler yer almaktadır. Ders kitabının sonunda konuşma ve dinleme becerisini geliştirmek üzere çeşitli çocuk şarkıları ve görsellerle zenginleştirilmiş konuşma konuları yer almaktadır.

Birinci sınıf kitabının genel olarak dinleme ve konuşma becerisine ağırlık verilerek hazırlandığı dikkat çekmektedir. Kitap içerisinde resimlerle kelimeleri duyma ve tekrar etme etkinliklerinin çok sayıda yer alması bunu desteklemektedir. Dinle ve söyle (Dinle ve söyle) etkinliği hemen hemen her bölümde yer almaktadır. Ayrıca kitapta yazma becerisini kazandırmaya yönelik basit alıştırmalar da 3. üniteye kadar yer almaktadır. Arapça harflere benzeten bazı içi boş kalın çizgilerden öğrencinin nokta ile belirtilen yönden diğer yöne çizgi çizmesi

istenmektedir. Bu da öğrencinin yazı yazma becerisinde hazırbulunuşluğunu destekleyecek olan bir etkinlik türüdür. İlerleyen ünite ve bölümlerde de Arapça harfler, kalın punto ile yazılmış ve içi boş bir şekilde bırakılmıştır. Öğrenciden bunları belirtilen noktadan başlayarak çizmesi istenmiştir. Bu da öğrencinin Arapça harfleri yazma alışkanlığı kazanmasına yönelik bir etkinlik örneğidir. Örneğin Türk öğrencilere Arapça öğretildiği varsayıldığında daha önce hiçbir şekilde sağdan sola bir çizgi bile çizmemiş bir öğrencinin doğrudan harf yazmaya çalışması zorlanmasına sebep olmaktadır. Ancak buna benzer etkinlikleri bolca yapan öğrencilerin harf yazımına daha kolay alışacağı düşünülmektedir. Öğrencilerden çizgi çizmesine yönelik olarak istenilen bir etkinlik görseli şu şekildedir (Sâlih vd., 2016a, s. 11):

Kitapta üçüncü üniteden itibaren yazma becerisine yönelik etkinliklerin mevcut olduğu göze çarpmaktadır. Öğrencilerden gördükleri kelimeyi hemen altına yazmaları istenmiştir. 4. üniteden itibaren yazma becerisine yönelik etkinlik sayısı daha fazladır. Böylelikle okul öncesi eğitiminde de Arapça dersi almış bir öğrencinin 1. sınıftan itibaren bir yabancı dile yönelik olarak dört temel dil becerisini kazandırmaya yönelik bir ders planı hazırlandığı göze çarpmaktadır. Kitapta her ünitenin sonunda ünite boyunca öğrencinin öğrendiklerini değerlendirmesi bakımından değerlendirme sınavı olarak adlandırılabilir bir sınav vardır. Burada öğrencinin ünite boyunca öğrendiklerini örnekler üzerinde uygulanması istenmektedir. Ayrıca kitabın sonunda alfabetik sırayla resimli bir sözlüğün bulunması öğrencilerin derslerde öğrenmiş oldukları kelimeleri pekiştirmesi açısından önemlidir. Kitabın sonunda yer alan sözlükten örnek bir sayfa şu şekildedir (Sâlih vd., 2016a, ss. 202-203):

Kitap genel olarak dört temel dil becerisini kazandırmaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Ancak konuşma ve dinleme becerilerine ağırlık verildiği gözden kaçmamaktadır. Kitap tek başına incelendiğinde yazma becerisinin 1. sınıf öğrencisi için zor bir beceri olarak yer aldığı düşünülse de öğretim setinin birbirini tamamlayıcı olarak hazırlandığı düşünüldüğünde ve okul öncesi öğretim setinden başladığı varsayıldığında sarmal bir öğretim yaklaşımıyla uygulanabilir olduğu sonucuna varılabilir.

4. كتاب التلميذ (Öğrenci Kitabı 2)

İletişimsel yaklaşım ve işitsel-dilsel yöntemlerle hazırlanmış olan 2.sınıflara yönelik kitapta yeni dilsel yapılar yer almaktadır. Konuşma ve dinleme becerisine yönelik etkinliklerin yoğun olduğu kitapta yazma becerisine dair alıştırmaların da var olduğu dikkat çekmektedir. Emir fiil, tam saatler, olumlu cümle yapıları gibi yapıların öğretimine yönelik oluşturulan alıştırmaların tekrarlı ve bol örneklerle yer alması bu yapıların pekiştirilmesini sağlamak amacıyla yapılmıştır. Ayrıca dünyanın birçok bölgesinde bilinen 'Alaaddin ve Sihirli Lambası' (Sâlih vd., 2017a, s. 139) gibi masalların kitapta yer alması Arapçanın öğretimi sırasında öğrencilerin dikkatini çekmek amacıyla kitabın hazırlandığı düşüncesini desteklemektedir. Kitap aynı şekilde 1.sınıf kitabında olduğu gibi 5 bölümden oluşan 5 ana ünite şeklinde hazırlanmıştır. Her üniteye yer alan beş bölümün her biri yaklaşık 6-7 sayfadan oluşmaktadır. Ders olarak adlandırılan bölümlerin her birinde belli başlı dilsel yapıların öğretilmesi ve bunları öğrencilerin dinleyip tekrar etmesi istenmektedir. Bu kitabın sonunda da resimli sözlük yer almaktadır. Ayrıca kitabın içerisinde geçen kelimelerin yer aldığı bir kelime listesi harf sırasına göre kitabın sonunda verilmiştir. Her derste öğrencinin eğlenmesini sağlamak için çeşitli etkinlikler yer almaktadır. Aşağıdaki görsellerde yer alan etkinliklerde öğrenciler için derse hazırlık niteliğinde basit cümleler, yeni öğrenilecek kelimeler ve görselleri, basit dilsel yapılar, duydukları kelimedeki geçen sesleri ayırt etme, resim ve cümle eşleştirmesi gibi etkinlikler bulunmaktadır (Sâlih vd., 2017a, ss. 14-15;22-23).

Tablo 4: Öğrenci kitabı 2'de yer alan konu başlıkları (Sâlih vd., 2017a).

Ünitelerde Yer Alan Bölümler	Üniteler
في البيت / في المقصف / في الفصل / تعالوا ونلعب / على شاطئ البحر	الوحدة الأولى
إلى المدرسة / في الغابة / تعالوا نُمثل / تعالوا لنتسابق / في الحديقة	الوحدة الثانية
في المدينة / في جزيرة الكنز / في بيت الجدة / تعالوا لنتسلى / في المطعم	الوحدة الثالثة
كيف تعبر الشارع؟ / الأسد الهارب / اليوم الرياضي / حول الخليج / أحب فصل الربيع	الوحدة الرابعة
علاء الدين والبحر / الراعي والذئب / العملاق والأولاد / القرد والغليم / افتح يا سمس	الوحدة الخامسة

Ünitelere başlıklar verilmeyerek sadece 1. ünite, 2. ünite şeklinde isimlendirmeye gidilmiştir. Ünitelerin içerisinde öğrencinin günlük hayatında karşı karşıya kalacağı konular tercih edilmiş ve bazı bilinen hikâye, masal gibi edebi türlerden yararlanarak okuma becerisine yönelik metinler kitapta yer almıştır. Her derste öğrencinin günlük hayatta yaşayabileceği yerler ya da durumlarla ilgili bir başlık belirlenerek çeşitli etkinlikler organize edilmiştir. Örneğin kitapta bazı kültürlerde ortak olarak yer alan “Yalancı Çoban” adıyla bilinen bir hikâyeye yer verilmiştir (Sâlih vd., 2017a, s. 146).

Kitapta örnek olarak verilen hikâye eğer öğrencinin de kültüründe yer alıyorsa hem öğrencinin dikkatini çekecek hem de buradan çıkarılacak dersi almalarını sağlayacaktır. Çünkü buradan yalan söyleyen bir çobanın başına gelen kötü bir son anlatılmaktadır. Bu yaştaki öğrencilere bazı toplumsal ve ahlaki değerlerin masal ve hikâye gibi türler aracılığıyla verilmesi öğrencinin bu değerleri kazanmasını sağlayacaktır. Öztürk ve Özkan (2018, s. 173), ulusal ve evrensel değerlerin eğitim yoluyla yeni kuşaklara aktarılmasında ders kitaplarının etkisinin oldukça büyük olduğunu ifade eder. Buna bağlı olarak özellikle değerlerin kişilik özelliklerine dönüştüğü erken yaşlarda çocuğa kazandırılması açısından ders kitapları bir araç olarak görülmektedir.

5. Öğrenci Kitabı (Öğrenci Kitabı 3)

Üçüncü sınıflara yönelik olarak hazırlanmış bu kitap, 1 ve 2. sınıf kitaplarından farklı olarak 4 ünite ve her üniteye 5 dersin yer aldığı bölümlerden oluşmaktadır. Ünitelerde yer alan her bölüm yaklaşık 8 sayfadan oluşmaktadır. Bu kitapta her ne kadar dinleme ve konuşma becerilerine yönelik çeşitli etkinlikler olsa da okuma ve yazmaya yönelik etkinliklerin diğerlerine göre ağırlıkta olduğu dikkat çekmektedir. Okuma parçaları genel olarak o yaştaki öğrencilerin dikkatini çekeceği varsayılan çeşitli hayvan hikâyelerinden ve masal kahramanlarından oluşturulmuştur. Kitaptaki ünitelerde yer alan dersler şu şekildedir.

Tablo 5: Öğrenci kitabı 3’de yer alan konu başlıkları (Sâlih vd., 2017b).

Ünitelerde Yer Alan Bölümler	Üniteler
فأر القريّة وفأر المدينة / هل تحب العصافير؟ / الحمامة والنحلة / الأعمال والمهن / الرجل والأشجار	الوحدة الأولى
الأسد والفأر / ثقافة لأربعة / القاضي الذكي / السيارة / حمار جحا	الوحدة الثانية

الوحدة الثالثة	النملة والجرادة / الزهرية المكسورة / القط والجرس / الطيران / أربع لعب أنغوية
الوحدة الرابعة	الوعد / الإنسان والبيئة / السندباد البحري / الهوايات / العصفور والإنسان

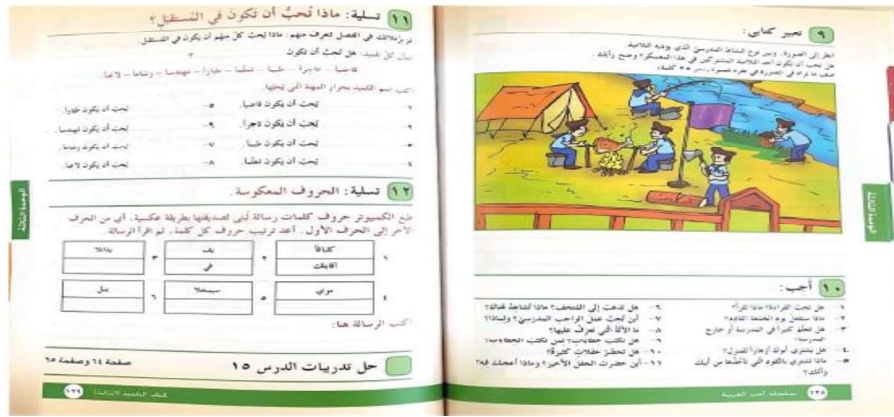
Bu kitabın dört üniteden oluşturulmasının sebebi kitapta mevcut olan okuma metinlerinin biraz daha yoğun olması ve bundan dolayı ünitelerde yer alan bölümlerin daha fazla zaman alabileceği düşüncesidir. Çünkü kılavuz kitapta bu kitap ve çalışma kitabı için 100 ders saatinin gerekli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca 3. sınıftan itibaren 9. sınıfa kadar basılmış olan kitaplar, dört üniteden ve her üniteye beş ders şeklinde oluşturulmuştur.

Okuma becerisine yönelik 1. ünitenin 1. dersinde bir okuma metniyle başlayan bu kitapta, okumaya başlamadan önce derse hazırlığa yönelik olarak ve öğrencilerin basit cümlelerle konuşmasını sağlayacak olan başlangıç soruları yer almaktadır. Okuma metninden sonra metinde geçen kelimelere yönelik olarak yeni kelimeler başlığı altında resimli kelime sözlüğü ve kalıp ifadelerin verildiği dikkat çekmektedir. Ardından okuduğunu anlamaya yönelik olarak sorular ve yazma becerisine yönelik etkinlikler mevcuttur. Ayrıca öğrencinin konuşma becerisini kazanmasına yönelik olarak diyalog kurma, resimde gördüklerini anlatmaya yönelik etkinlikler de vardır. 1. dersin sonunda öğrencinin eğlenceli etkinliklerle hem yazma hem de belirli ifadeleri tekrar etmesine yönelik alıştırmalar yer almaktadır (Sâlih vd., 2017b, ss. 2-9).

Sarmal yaklaşımla hazırlanmış öğretim setinin incelenmiş olan ilk dört kitabında metinlerin yazı boyutunun 3. sınıf ders kitabına göre daha büyük olduğu dikkat çekmektedir. Her ne kadar 3. sınıftaki öğrencinin yabancı dil olarak öğretilen Arapçada okuma becerisini kazandığı varsayılsa da bu seviyede de yazı boyutunun bir punto daha büyük olmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Bunun yanında kitapta yer alan hikâye ve masal türü metinlerin daha özet şekliyle yer alması, öğrencinin okuma metnini daha istekli okumasına sebep olabileceği tahmin edilmektedir.

Yazma becerisine yönelik çeşitli alıştırmaların yer aldığı bu kitapta öğrencilerin eğlenerek yapacağı düşünülen bazı etkinlikler yer almaktadır (Sâlih vd., 2017b, s. 129). Öncelikle öğrenciden verilen resme bakıp 25 kelimelik bir paragraf oluşturarak resmi anlatması istenmiştir. Sonrasında hem yazma hem konuşma becerisine yönelik yararlı olacağı düşünülen bazı sorulara öğrenciden cevap vermesi istenmiştir. Son olarak da öğrencinin eğlenmesini sağlayacak olan 'ters kelime' başlığı altında ters olarak verilen kelimeleri öğrenciden düz hâliyle yazması istenmektedir.

Görsel araçların eğitim-öğretim sırasında önemli etkilerinin olduğu kabul gören bir gerçektir. Öğretim sırasında öğrencinin ne kadar çok duyu organına hitap edilirse öğrenmenin daha etkili olacağı düşünülmektedir. Yapılan araştırmalarda bireyler sabit zaman tutulmak üzere okuduklarının %10'unu, işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin %30'unu, hem görüp hem işittiklerinin %50'sini, söylediklerinin %70'ini, yapıp söylediklerinin %90'ını, hatırlamaktadırlar (Yanpar, 2004, s. 110). Bu açıdan değerlendirildiğinde incelenmiş olan ders kitaplarının ilkökul çağındaki öğrencilerin dikkatini çekecek şekilde çok sayıda görsel materyallerle oluşturulduğu dikkat çekmektedir. Özellikle kelime öğretiminde kitap içerisinde ve sonunda kelime anlamlarının resimlerle anlatılması buna örnek teşkil edebilir. Ayrıca işitsel olarak öğrencilerin kitap içerisindeki etkinlikleri hem ders öğretmeninden hem de ses kayıtlarından dinleme imkânı olması ve bunları tekrar etmesini sağlayıp konuşma becerisini geliştirmesine yönelik etkinliklerin bir hayli fazla olması gözden kaçmamaktadır. Son olarak incelenen son kitap olan 3. sınıf kitabının diğer becerilerin yanında yazma becerisine dair etkinlikleri artırması, kitabın ilkökul seviyesinde öğrencilere dört temel dil becerisinin kazandırılmasının hedeflendiğini ortaya koymaktadır.

MEB tarafından 3. sınıflara yönelik hazırlanan Arapça kitabı incelendiğinde 2.sınıf Arapça kitabını devamı niteliğinde olup belirli başlı dilsel yapıların öğretiminin hedeflendiği görülmektedir. Ayrıca 3. sınıftan itibaren harflerin yazılışına dair etkinliklerin yer aldığı da görülmektedir. Kitap sekiz üniteden oluşmakta ve kitabın sonunda çocuk şarkılarının yanı sıra kes-yapıştır etkinlikleri yer almaktadır (Demirci, Rızvanoğlu, vd., 2019). Bu açıdan değerlendirildiğinde MEB tarafından yayımlanan Arapça kitabında, incelenmiş olan Arapça öğretim setinde yer alan benzer etkinliklerin ve dilsel yapıların daha az sayıda var olduğu söylenebilir. Ancak incelenen Arapça öğretim setinin görsel olarak daha zengin ve daha çeşitli etkinliklerle hazırlanmış olduğu dikkat çekmektedir.

Sonuç

Arapça dil öğretim setinin ilk beş kitabının görsel olarak zengin bir içeriğe sahip olduğu görülmüştür. Her seviyede öğrenci kitabının sonunda resimli sözlük bulunmasının yanında kitap içerisinde de kelimeler resimlerle birlikte verilmiştir. Kitaplarda birebir dilbilgisi öğretimi asla tercih edilmemiştir. Bunun aksine öğretilmesi düşünülen yapılarla ilgili öğrencilerin bolca cümleler görmesi sağlanmıştır. Örneğin, muzari ve emir fiil gibi yapılar yönelik olarak öğrencinin iletişimde kullanacağı yapılar göz önüne alınarak cümle içerisinde bu yapıları duyması, söylemesi, okuması ve yazması sağlanmıştır. İşitsel-dilsel ve iletişimsel yöntemin

ağırlıkta olduğu bu öğretim setinde yer alan etkinlikler de öğrencilerin iletişimlerini geliştirmeleri bağlamında hazırlanmıştır. İşitsel-dilsel yöntem, dilin öğreniminin dinleme ile başladığını ardından konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştiğini savunmaktadır. İletişimsel yaklaşımda da öğretmen, öğrencilerin öğrendikleri kalıp ifadelerle kendisiyle ve arkadaşlarıyla iletişime girmelerinde yönlendirici olmaktadır. Bu iki yaklaşımın ağırlıkta olduğu öğretim setinde dil öğreticisinin kitabın içeriğine uygun olarak etkinlikleri sınıf ortamında aktif ve eğlenceli bir şekilde yaptırması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Öğretim setinin etkinlik kitaplarının da ders kitabının hazırlanışı ve baskısıyla aynı derecede kaliteli olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle okul öncesi dönem için hazırlanan etkinlik kitaplarında öğrencileri yazma becerisine hazırlamak için çok sayıda şekilleri noktalarla birleştirme alıştırmaları yer almaktadır. Öğretmen kitabında da her ders ve etkinlik için ayrıntılı bir açıklama yapıldığı görülmüştür.

Kitapların dört temel dil becerisini kazandırmaya yönelik olarak hazırlanmış olduğu ifade edilebilir. Okul öncesi dönemde o yaştaki öğrenciye uygun olarak dinleme ve konuşma becerilerine ağırlık verilerek kelime öğretimi ve basit kalıp ifadeleri önceleyen bir tutum içerisinde bulunduğu açıktır. 1. sınıf kitabından itibaren çeşitli etkinliklerle öğrencilere temel becerilerin kazandırılması hedeflenmiştir. 3. sınıf kitabından itibaren okuma ve yazma becerilerinin diğer becerilerin yanında kazandırılmasına ağırlık verildiği dikkat çekmektedir. 3. sınıf kitaplarında yer alan okuma metinleri ilk bakışta yabancılara ağır gelebilecek şekilde değerlendirilse de okul öncesi eğitimden itibaren buna benzer kitaplarla öğretmen desteğiyle eğitime devam eden öğrencilerin gelişimlerine bağlı olarak uygun olabileceği düşünülmektedir. Özenle hazırlanmış olan öğretim setinin aktif olarak kullanılmasının özellikle bir yabancı dil öğrenmenin yararına dair bilgi sahibi olan öğrenciler için faydalı olacağı düşünülmektedir. Setin incelemesi sonucunda bazı genel ve özel önerilerde bulunulabilir.

Öğretim setinin aktif bir şekilde öğretim materyali olarak kullanılmasının en önemli adımlarından biri ders öğretmeninin kitapların etkin işlenişine dair bir çaba içerisinde olması gerekliliğidir. Bu yüzden çocuklara yabancı dil öğretimine yönelik çalışan öğretmenlerin bunun bilincinde olarak hareket etmeleri gerekmektedir. Uzun yıllar sadece yetişkinlere dil öğreten öğretmenlerin, çocuklara yabancı dil öğretimi alanında çalışacak olurlarsa, alan uzmanlarından buna yönelik eğitim alması gerekmektedir. Aksi takdirde dil öğretirken öğrencilere yetişkinmiş gibi davranmak dil öğretiminde istenilen hedefe ulaşmasına engel olabilir.

Özellikle Arap harflerine yabancı olan öğrencilerin bu dile karşı olan ön yargılarını kırmanın çeşitli eğlenceli etkinlikler gerektirdiği unutulmaması gereken bir durumdur. Buna yönelik olarak çocuklara yabancı dil öğretimine önem veren resmi ve özel eğitim kuruluşlarının ders materyali olarak kullanılacak olan ders kitapları seçiminde dikkatli davranması gerekmektedir.

İncelenen kitaplarda ünite sonlarında yer alan (1, 2 ve 3. sınıf ders kitapları) değerlendirme etkinlikleri öğrencinin öğrendiklerini ne denli öğrendiğini görmesi açısından önemlidir. Değerlendirme etkinliklerinin yanında ‘yapamadı isen şu sayfaya dön’ ifadesine benzer bir ifadenin yer alması, öğrencinin sorunu kendi kendine çözme becerisi kazanmasına yol açacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin yaşına uygun olarak kesme ve yapıştırma etkinliklerinin çocuklara yabancı dil öğretim kitaplarında yer alması yararlı olabilir. Ayrıca incelenen kitapların sonunda resimli olarak verilen kelime anlamlarının kitap içerisinde kenarlarda küçük resimli sözlük yöntemiyle verilmesi de mümkündür.

Çocuklara yabancı dil öğretiminin önemine binaen bu seviyelerde derse giren öğretmenlerin çocuklara yönelik etkinliklerle öğretimi zenginleştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca ilkökul seviyelerine yönelik hazırlanan ders kitaplarının öğrencinin öğrendiği yabancı dili anlamlandırması açısından görsel olarak zengin olması gerekmektedir.

Yabancı dil öğretiminin yetişkinlere öğretir gibi dilbilgisi kuralları ile çocuklara öğretilmesi, yabancı dil öğretiminin kurullarla sınırlı kalmasına sebep olacağı unutulmamalıdır.

Çocukların yabancı dil derslerine girecek öğretmenlere yönelik olarak modern öğretim metotlarının dil öğretiminde kullanımına dair eğitimler düzenlenmelidir. Çocukların yabancı dil öğrenimine ağırlık veren okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik kapsamlı çalışmalar yapılabilir. Bunu gerçek anlamda öğretmek isteyen kurumların alan uzmanlarından destek alarak öğretim programını planlaması gerekmektedir. Ayrıca buna bağlı olarak okul öncesi ve ilkökul düzeyi Arapça öğretimine dair detaylı çalışmalar sonucu kitaplar hazırlanmalıdır. Bunun yanında çocukların dikkatini çekmesi için Arapçanın öğretimine dair görsel materyaller hazırlanarak bu materyallerin sınıflarda yer alması sağlanmalıdır. Çocuklara yabancı dil öğretimine dair yurtdışından ve yurtiçinden alan uzmanlarının katılacağı kapsamlı çalıştaylar düzenlenerek sonuç raporu uygulanabilecek şekilde MEB'e sunulmalıdır. İncelenmiş olan yabancılara Arapça öğretim setinin tüm kitaplarının daha kapsamlı bir çalışmada incelenmesinin yeniden hazırlanacak kitaplara yönelik farklı fikirler vereceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Anşın, S. (2006). Çocuklarda yabancı dil öğretimi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 9-20.
- Baran, G., & Halıcı, P. (2006). Çocuklarda yabancı dil eğitimi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 24, 44-52.
- Çer, E. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının çocuk kitaplarının tasarım, içerik ve eğitsel özelliklerine yönelik yeterliklerinin incelenmesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 168-186. <https://doi.org/10.31464/jlere.611644>
- Dağbaşı, G., & Özcan, M. (2021). *Oyunlarla Kelime Öğretimi* (A. Irgatoğlu, Ed.; 1. bs). Akdem.
- Demirci, S., Işık, İ., Altuntaş, S., Rızvanoğlu, A. H., Tan, H. N., & Kurt, M. (2019). *Arapça 2 (Ders ve Öğrenci Çalışma Kitabı)* (1. bs). Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Demirci, S., Rızvanoğlu, A. H., Yerli, L., Altuntaş, S., Kurt, M., & Dağhan, Ö. (2019). *Arapça 3 (Ders ve Öğrenci Çalışma Kitabı)* (1. bs). Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Demirel, Ö., & Kıroğlu, K. (2021). Eğitim ve ders kitapları. İçinde Ö. Demirel & K. Kıroğlu (Ed.), *Ders kitabı incelemesi* (5. bs). Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9786050370058>
- Gönen, M., Aydos, E. H., Şentürk, Ç., Karacan, G., Kahraman, C., & Tuna, P. (2013). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve fiziki özelliklerinin incelenmesi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 1-14.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M., & Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 249-265.
- İlköğretim Arapça dersi (2,3,4,5,6,7 ve 8.sınıflar) öğretim programı.* (2016). MEB.
- Kalaycı, D., & Durukan, E. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretimi ders kitaplarının öğrenme alanları bakımından karşılaştırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(4), 2162-2177.
- Kara, F. (2021). *İtalya'da okutulan "corso di lingua Turca" adlı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabının incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Kılıç, A., & Seven, S. (2011). *Konu alanı ders kitabı incelemesi* (8. bs). Pegem Akademi.
- Küçükahmet, L. (2008). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme* (22. bs). Nobel.
- Ömeroğlu, E. (2016). *Yabancılar Türkçe öğretimi için hazırlanmış ders kitaplarının incelenmesi* [Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdemir, S., & Durmuş, D. (2022). Anadolu imam-hatip lisesi 10.sınıf Arapça ders kitabının değerlendirilmesi. *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, 22(54), 123-166. <https://doi.org/10.32330/nusha.1075699>
- Öztürk, T., & Özkan, Z. S. (2018). Hayat bilgisi ders kitaplarındaki metin ve görsellerin değerler açısından incelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 172-204. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.6c1s8m>
- Sâlih, M. İ., Abdulaziz, N. M., & Hüseyin, M. T. (2013). *Uhibbu'l-Arabiyye (Merhalatu't-Temhîdî 5-6)* (2. bs). Mektebu't-Terbiyyeti'l-Arabî li-Duvel'il-Halîc.
- Sâlih, M. İ., Abdulaziz, N. M., & Hüseyin, M. T. (2016a). *Uhibbu'l-Arabiyye (Kitâbu't-Tilmîz 1)* (5. bs). Mektebu't-Terbiyyeti'l-Arabî li-Duveli'l-Halîc.
- Sâlih, M. İ., Abdulaziz, N. M., & Hüseyin, M. T. (2016b). *Uhibbu'l-Arabiyye (Merhalatu'r-Ravda 4-5)* (2. bs). Mektebu't-Terbiyyeti'l-Arabî li-Duveli'l-Halîc.
- Sâlih, M. İ., Abdulaziz, N. M., & Hüseyin, M. T. (2017a). *Uhibbu'l-Arabiyye (Kitâbu't-Tilmîz 2)* (5. bs). Mektebu't-Terbiyyeti'l-Arabî li-Duveli'l-Halîc.
- Sâlih, M. İ., Abdulaziz, N. M., & Hüseyin, M. T. (2017b). *Uhibbu'l-Arabiyye (Kitâbu't-Tilmîz 3)* (5. bs). Mektebu't-Terbiyyeti'l-Arabî li-Duveli'l-Halîc.
- Silsiletu Uhibbu'l-Arabiyye.* (2016). Mektebu't-Terbiyyeti'l-Arabî li-Duvel Halîc.

- Şen Yaman, G. (2021). Türkiye’de yabancı dil olarak Arapça öğretimi kitaplarında kültür aktarımı: Miftâhu’l-Arabiyye Arapça öğretim seti örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 25, 772-785. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1032531>
- Tutsak, S., & Batur, Z. (2011). Cumhuriyetten günümüze Türk eğitim sisteminde ders kitabı: İki örneğin karşılaştırılması. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3), 355-389.
- Ünsal, Y., & Güneş, B. (2002). Bir kitap inceleme çalışması örneği olarak MEB ilköğretim 4.sınıf fen bilgisi ders kitabına fizik konuları yönünden eleştirel bir bakış. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 109-120.
- Yanpar, T. (2004). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. bs). Seçkin.
- Yurt, G., & Arslan, M. (2014). 7. Sınıf Türkçe ders kitaplarının şekil-içerik-metin yönünden incelenmesi: Zambak ve pasifik yayınları örneği. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 317-327.

Çatışma beyanı: Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını, dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.